

Het oog van Gaza

Fotodocument / Mohammed Abed

Mohammed Abed kent elke straat, elk gebouw, elk hoekje van de Gazastrook. Hij speelde als kind op het strand en in de smalle straatjes van vluchtelingenkamp Rafah, waar hij werd geboren en naar school ging. Later, als student, leerde hij Gaza-Stad kennen, waar hij journalistiek studeerde. Als jonge verslaggever voor de kranten Al Hayat en Al Ayyam doorkruiste hij de smalle strook land op zoek naar verhalen. En sinds 2000 doet hij hetzelfde als fotograaf voor het internationale persbureau Agence France Press (AFP).

Hij gaat elke ochtend naar kantoor, een hoog gebouw in het centrum van de stad. Op het dak staat altijd een collega op de uitkijk. Als er in de verte een rookpluim opstijgt, betekent dat een Israëliisch aanval. Als het dichtbij is, gaan Abed en zijn collega's erop af, als het verder weg is, gaan ze naar het ziekenhuis in de buurt van hun kantoor om de ambulances op te wachten.

In 2006 verliet Abed, 38 jaar oud, voor de eerste keer in zijn leven de openluchtgevangenis die Gaza in feite is. Hij ging naar Mekka en Medina voor de jaarlijkse hadj, een kleine onderbreking van een eentonig maar gevaarlijk bestaan.

In april 2008 kwam zijn vriend en collega Fadel Shaana's, een cameraman van Reuters, om het leven toen een Israëliische tank het vuur opende. Abed was in shock, maar slaagde er toch in een foto te maken. Die foto zou later belangrijk worden, omdat op de auto duidelijk de letters TV te zien zijn, terwijl de Israëli's aanvankelijk beweerden dat daarvan geen sprake was.

Fosforgranaten

De Israëliische aanval op Gaza in december 2008 en januari 2009 veranderde Abeds leven. Bij deze operatie, codenaam Cast Lead, vielen dertienhonderd doden en werden twintigduizend gebouwen vernietigd. Het was een vergelding voor de voortdurende raketaanvallen van Hamas op het zuiden van Israël. Buitenlandse fotografen werden door de Israëli's niet toegelaten tot de Gazastrook en Abed en zijn Palestijnse collega's waren de enigen die beelden konden doorsturen van wat er op de grond gebeurde. Zijn foto van een Israëliisch bombardement met fosforgranaten werd wereldberoemd. Hierop is te zien dat onschuldige burgers dekking zoeken terwijl de fosfor neerdaalt - hét bewijs dat het Israëliisch leger wel degelijk fosfor inzette tijdens de operatie.

Abed heeft vijf kinderen tussen vijf en vijftien jaar oud, ze huilden en schreeuwden tijdens de voortdurende bombardementen. Zijn gezin en de gezinnen van zijn collega's verhuisden tijdelijk naar een leegstaand appartement boven het AFP-kantoor, in de hoop daar veiliger te zijn. Maar waar ben je veilig als je wordt gebombardeerd? Hoe groot de paniek thuis ook was, Abed moest op pad, zijn vrouw Olfet ving de kinderen op. Zijn oudste dochter wilde niet dat hij ging, was bang dat hij nooit meer terug zou komen.

De serie die Abed maakte in die bange weken bezorgde hem wereldfaam. Zijn foto's werden gepubliceerd in Amerikaanse kranten en in Newsweek. Hij kreeg een onderscheiding bij de World Press Photo. Voor de tweede keer kreeg hij de kans om de Gazastrook even te verlaten, om de prijs op te halen. Het was precies op het goede moment; hij was uitgeput en in de war van de oorlog. Zijn bezoek aan Amsterdam voor de prijsuitreiking en aan Parijs om naar het hoofdkantoor van AFP te gaan, was als een droom. Voor de eerste keer in het vrije Europa, waar mensen in vrede en veiligheid met elkaar samenleven, Abed genoot.

Terug in Gaza kreeg hij nachtmerries. Hij kon de beelden van operatie Cast Lead niet uit zijn hoofd krijgen. Vooral die ene foto van het babylijkje waarvan alleen het hoofdje boven het puin uitkwam, achtervolgde hem 's nachts. Twintig keer had hij die foto afgedrukt, maar zijn handen hadden zo getrild dat er maar één scherp beeld uit was gekomen. Hij besloot hulp te zoeken en loopt sindsdien bij een psychologisch centrum, gesteund door een westerse ngo. Daar praat hij over zijn angsten.

In 2010 kreeg Abed opnieuw de kans Gaza uit te komen, nu de grenscontroles met Egypte bij Rafah aanzienlijk waren versoepeld. AFP vroeg hem om de scheiding tussen Noord- en Zuid-Soedan te fotograferen. Hij vertrok op 31 december naar Soedan. Toen hij een week later terugkeerde in Egypte stond de Arabische lente op het punt uit te breken. Hij zou naar Tunesië gaan, maar bleef in Caïro, waar hij foto's maakte op het Tahrirplein. Die eerste dagen was de sfeer gespannen, er werd op dat moment nog gevochten tussen oproerpolitie en demonstranten. Weer geweld. Maar Abed fotografeerde ook een voetbalwedstrijd tussen Al Zamalek en Al Ahly. Sport. Even geen ellende.

Dat is wat Abed voortaan het liefste zou doen, foto's maken waarop geen ellende wordt verbeeld. In Gaza fotografeert hij ook fokpaarden of bodybuildingwedstrijden. Gewoon even iets anders.

Foto's van Mohammed Abed zijn nog tot 30 oktober te zien op de tentoonstelling Generation 9/11 in Gemak/Vrije Academie, Den Haag

Foto's © Mohammed Abed/AFP/ANP

DOOR HARM EDE BOTJE / 08 OKTOBER 2011

16 april 2008: gewonden na een Israëlische aanval op een met 'TV' gemarkeerde auto. Abed: 'Je ziet het statief waarop de camera van mijn vriend Fadel Shunaa stond'

20 augustus 2011: een gewonde antwoort bij een ziekenhuis na een heftig incident. Abed: 'Het was van wraakactie voor eerdere aanvallen door militanten'

Vrij Nederland 8 oktober 2011

